

Rundskriv til forskrift om tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag

[Forskrift om tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag](#) ble fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 26. juni 2018 med hjemmel i Stortingets årlige vedtak om reindriftsavtalen, sist endret ved forskrift 20. juni 2019 nr. 768.

Forskriften er gitt med hjemmel i Stortingets årlige vedtak om reindriftsavtalen, som er en næringsavtale mellom staten og Norske Reindriftssamers Landsforbund. Budsjettvedtaket er hjemlet i Grunnlovens § 75. Forskriften har ikke hjemmel i lov, men i et budsjettvedtak, noe som har betydning for hvilke reaksjoner som kan vedtas etter forskriften. Forskriften har f.eks. ikke noen tvangshjemmel.

Det er forskriften som gir hjemmel for å innvilge tilskudd, mens rundskrivet gir veiledning til tolkning av reglene i forskriften. Kapittelinnstillingen følger paragrafene i forskriften. I tillegg til rundskrivet kan de styrende dokumentene ([Landbruks- og matdepartementets tildelingsbrev](#), [Meld. St. 32 \(2015-16\)](#), [Granavolden-plattformen](#), [Reglement for økonomistyring i staten](#), [Reindriftsavtalen for 2019/2020](#) og [Prop. 117 S](#) være momenter ved tolkning av forskriftens bestemmelser.

Forskrift, rundskriv og søknadsskjema på papir er tilgjengelig på hjemmesiden til [Landbruksdirektoratet](#).

Saksbehandling av søknadene gjøres i SBS, bortsett fra for distriktene 17, 30A, 30B og 30C. For disse distriktene foretas saksbehandlingen manuelt.

Innhold

Rundskriv til forskrift om tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag	1
Informasjon og presiseringer	5
Det geografiske virkeområdet for forskriften	5
Hvem kan søke om tilskudd?	5
Kapittel 1 – Tilskudd til administrasjon, planlegging, ressursforvaltning og kriseberedskap	6
1. Til § 1-1 – Formål	6
1.1 Første ledd	6
1.2 Andre ledd	6
2. Til § 1-2 – Generelle vilkår	6
2.1 Reinbeitedistrikter	7
2.1.1 Bokstav a	7
2.1.2 Bokstav b	7
2.1.3 Bokstav c	7
2.2. Tamreinlag	9
2.2.1 Bokstav a	9
2.2.2 Bokstav b	9
2.2.3 Bokstav c	9
2.3 Bokstav d	10
3. Til § 1-3 – Tilskudd til administrasjon, planlegging og ressursforvaltning	10
3.1 Første ledd	10
3.2 Andre ledd	10
3.3 Tredje ledd	11
3.4 Fjerde ledd	11
4. Til § 1-4 – Særskilt tilskudd for Trollheimen	11
5. § 1-5- Avsetning til kriseberedskap	12
5.1 Første ledd	12
5.2 Andre ledd	12
5.3 Tredje ledd	13
5.4 Fjerde ledd	13
6. Til § 1-6 – Krav til søknad	13
7. Til § 1-7 – Saksbehandling	13
8. Til § 1-8 – Dekning av kostander til utarbeidelse av bruksregler	13

9. Til § 1-9 – Opplysningsplikt og kontroll	14
9.1 Første ledd.....	14
9.2 Andre ledd.....	14
10. Til § 1-10 – Retting av feilutbetalinger	15
10.1 Hvilke situasjoner omfattes av bestemmelsen?.....	15
10.2. Saksbehandling i saker med tilbakebetaling av tilskudd.....	16
11. Til § 1-11 – Avkorting mv.	17
11.1 Første ledd	17
11.1.1 Om skyldvurdering.....	18
11.1.2 Om simpel uaktsomhet	18
11.1.3 Når skal bestemmelsen i § 1-11 første ledd brukes?.....	18
11.1.4 Krav til årsakssammenheng	19
11.2 Andre ledd.....	19
11.2.1 Virksomhet i strid med lover og regler for reindriftsnæringen.....	19
11.2.2 Andre ledd første punktum.....	20
11.2.3 Andre ledd andre punktum.....	20
11.3 Tredje ledd	20
12. Til § 1-12 – Innkreving av tilbakebetalings- eller avkortingsbeløp	21
12.1 Første ledd	21
12.1.1 Forutsetninger for innkreving	21
12.1.2 Om motregning.....	21
12.2 Andre ledd.....	22
12.3 Tredje ledd	22
12.3.1 Om aktsomhetskravet.....	22
12.3.2 Om grov uaktsomhet og forsett	23
13. Til § 1-13 – Klageadgang	23
Kapittel 2. Bruk av kriseberedskapsfondet	24
1. Til § 2-1 – Definisjoner	24
2. Til § 2-2 – Generelle vilkår	24
2.1 Første ledd.....	24
2.2 Andre ledd.....	25
2.3 Tredje ledd.....	25
3. Til § 2-3 – Kostnader og satser	25
3.1 Første ledd.....	25
3.2 Andre og tredje ledd	25

4. Til § 2-4 – Opplysningsplikt og kontroll	26
4.1 Første ledd.....	26
4.2 Andre ledd.....	26
4.3 Tredje ledd.....	26
4.3.1 Kontrolladgang	26
4.3.2 Bekreftelse fra revisor	27
4.3.3 Reinbeitedistrikter.....	27
4.3.4 Tamreinlag	27
5. Til § 2-5 – Krav om tilbakeføring ved uberettiget bruk	28
5.1 Bruk i strid med § 2-2.....	28
5.2 Fylkesmannen godkjenner ikke rapporteringen etter § 2-4.....	28
5.3 Hvilke midler kan kreves tilbakeført?	28
Kapittel 3 – Ikrafttredelse	29

Informasjon og presiseringer

Det geografiske virkeområdet for forskriften

Virkeområdet for forskriften er hele reindriffts-Norge, jf. reindrifftsloven §§ 4 og 8. Det vil si både det samiske reinbeiteområdet samt områdene tamreinlagene driver reindrift i.

Hvem kan søke om tilskudd?

Reinbeitedistriktet og tamreinlag kan søke på tilskudd etter denne forskriften. Søker må være registrert i Brønnøysundregisteret med et eget organisasjonsnummer, og anses som en juridisk person med partsrettigheter etter forvaltningsloven § 2 bokstav e.

Kun tamreinlag og reinbeitedistrikter som oppfyller dette kravet på søknadstidspunktet, kan søke om tilskudd og få det utbetalt.

Kapittel 1 – Tilskudd til administrasjon, planlegging, ressursforvaltning og kriseberedskap

1. Til § 1-1 – Formål

Bestemmelsen angir formålet med tilskuddet og angir videre hva deler av tilskuddet kan avsettes til. Hvis det oppstår tvil ved tolkning av de andre bestemmelsene i forskriften, kan formålet brukes som relevant tolkningsmoment.

1.1 Første ledd

Denne formålsbestemmelsen har likhetstrekk med formålet med tilskudd til siidaandeler og tamreinlag. Forskriften har som hovedmålsetting å bidra til å utvikle reindriftsnæringen i samsvar med reindriftspolitiske mål gjennom bruk av økonomiske virkemidler.

Det ledende reindriftspolitiske målet er utvikling av reindriften som økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig næring, jf. reindriftsloven § 1. For å oppnå dette målet oppstiller reindriftsloven (heretter reinl.) en rekke pliktbestemmelser for reindriftsutøvere, siidaer, reinbeitedistrikter og reindriftsmyndigheter. Tilskuddsforskriften inneholder økonomiske incentiver for næringen og andre aktører til å overholde pliktbestemmelsene i reindriftsloven og oppnå de overordnede målene. Anvendelse av de enkelte bestemmelsene i tilskuddsforskriften bør derfor ses i sammenheng med reinl. § 1.

De reindriftspolitiske mål har endret seg siden reindriftslovens ikrafttredelse. Gjeldende reindriftspolitiske mål fremgår av Meld. St. 32 (2016-2017). Disse målene er blant annet:

- utvikling av reindriftsnæringen som rasjonell, markedsorientert næring som er bærekraftig i et landsiktig perspektiv
- utvikling av reindriftsnæringen som familiebasert næring, der familien kan skape seg økonomisk handlingsrom og frihet til å organisere egen drift
- optimalisering av produksjon med fokus på dyrevelferd og god kjøttkvalitet
- fokus på økologisk bærekraft og reintall.

1.2 Andre ledd

Her fremkommer formålet med avsetning og tilskudd til kriseberedskap.

2. Til § 1-2 – Generelle vilkår

Bestemmelsen oppstiller fire vilkår som alle må være oppfylt for at reinbeitedistriktet/tamreinlaget skal være berettiget tilskudd.

Etter ordlyden gjelder vilkårene i a-d både for tamreinlag og reinbeitedistrikt. Forståelsen av innholdet i vilkårene for de to typer subjektene er forskjellig på grunn av ulikheter i deres driftsform.

Tamreinlagene driver reindrift utenfor det samiske reinbeiteområdet jf. reinnl. § 8, jf. § 9, og er dermed ikke underlagt de kravene som stilles til reinbeitedistriktene etter reindriftsloven.

Tamreinlagene er videre organisert som aksjeselskap, andelslag, ANS og DA av bønder/grunneiere og andre som driver reindrift i fellesskap, og må ha konsesjon for å drive reindrift jf. reinnl. § 8. Tamreinlagene er forvaltningsmessig underlagt Fylkesmannen i Trøndelag.

Tamreinlagene og reinbeitedistrikter behandles dermed hver for seg i avsnittene nedenfor, med unntak av § 1-2 bokstav d, hvor de behandles sammen.

2.1 Reinbeitedistrikter

2.1.1 Bokstav a

Vilkåret om at reinbeitedistriktet «*er i drift*» skal ses i lys av de kravene som stilles til reinbeitedistrikter i reinnl. kapitlene 6 og 7. Kravene er følgende:

- ✓ det skal være opprettet et distriktsstyre, jf. reinnl. § 43
- ✓ distriktet skal ha en distriktskasse, jf. reinnl. §46
- ✓ distriktet må ha et reindriftsfond, jf. reinnl. § 47
- ✓ det skal holdes årsmøte i distriktet, jf. reinnl. § 49
- ✓ årsmøtet i distriktet må ha behandlet saker etter kravene i reinnl. § 50, og det må være sendt årsmelding til Fylkesmannen, jf. reinnl. § 50 tredje ledd.

Alle ovennevnte vilkår skal være oppfylt for å anse reinbeitedistriktet for å være «*i drift*».

2.1.2 Bokstav b

Vilkåret om at reinbeitedistriktet «*har vedtatt en distriktsplan*» skal forstås bokstavelig. Distriktsplanen må være vedtatt av distriktsstyret. Det fremgår ikke av reindriftsloven at distriktsplanen også skal godkjennes på årsmøtet, selv om dette er praksis. Dette betyr at selv om distriktsplanen ikke er godkjent på årsmøtet, er vilkåret oppfylt.

Distriktsplanen må oppfylle samtlige vilkår i reinnl. § 62. Er ikke vilkårene i reinnl. § 62 oppfylt, kan distriktet ikke sies å ha en godkjent distriktsplan. I slike tilfeller er distriktet ikke berettiget tilskudd.

For reinbeitedistrikter med distriktsplaner opprettet etter tidligere reindriftslov av 1978, var det krav om at distriktsplanen måtte være godkjent på distriktets årsmøte, jf. reindriftsloven av 1978 § 8a tredje ledd. Også slike distriktsplaner skal oppfylle kravene i reinnl. § 62.

Videre er det et vilkår for å få innvilget tilskudd at den siste oppdaterte versjonen av vedtatt distriktsplan, må være sendt til fylkesmannen.

2.1.3 Bokstav c

Foregående år er kalenderåret før tilskuddet søkes.

2.1.3.1 Godkjenning fra revisor

Etter bokstav c må regnskapet være godkjent av revisor. Det er i fotnotene i forskriften henvist både til reinv. § 50, jf. § 48 og lov om revisjon og revisorer (revisorloven) § 2-1.

Etter revisorloven § 2-1 skal regnskapspliktige etter regnskapsloven § 1-2 første ledd påse at regnskapet revideres av registrert revisor eller statsautorisert revisor i samsvar med § 2-2 (revisjonsplikt) når ikke annet er bestemt i eller i medhold av lov.

Etter reinv. § 46 er det tvilsomt at reinbeitedistrikter vil være revisjonspliktig til å få revidert regnskapet etter revisorloven.. Dette er fordi det er usikkert hvilken selskapsform de kan anses å ha siden de er registrert som «*annen juridisk person*» i Brønnøysundregisteret. Reinbeitedistriktene har vanligvis heller ikke andre inntekter enn tilskudd etter denne forskriften og årlige tilskudd som siidaandelene plikter å betale etter reinv. § 46 første ledd.

Etter reinv. § 48 skal likevel årsmøtet velge revisor som skal være registrert eller statsautorisert i henhold til revisorloven. Fylkesmannen kan godkjenne at det i stedet for ekstern revisor velges et revisjonsutvalg på to, eventuelt tre medlemmer blant de stemmeberettigede i distriktet, jf. reinv. § 48 andre ledd. Det betyr at reinbeitedistriktets regnskap alltid skal revideres, og det kan derfor kreves at regnskapet må være revisorgodkjent, eventuelt at det godkjennes av valgte medlemmer.

2.1.3.2 Motstrid mellom reinv. § 48 andre ledd og forskrift om regnskapsføring av reindriftsfond og reinbeitedistriktenes regnskap § 14

Reinbeitedistriktet har en plikt til å utarbeide et årsregnskap, som sendes til revidering innen 15. mars jf. forskrift om regnskapsføring av reindriftsfond og reinbeitedistriktenes regnskap § 8 og § 9. Av samme forskrift § 14 fremgår at ethvert regnskapspliktig reinbeitedistrikt og fond er revisjonspliktig, samt at revisjonen skal foretas av registrert revisor eller statsautorisert revisor. Forskriftens § 14 står i direkte motstrid til reinv. § 48 andre ledd, som sier at fylkesmannen kan godkjenne at det i stedet for ekstern revisor velges et revisjonsutvalg på to, eventuelt tre medlemmer blant de stemmeberettigede i distriktet.

Ved motstrid skal reindriftsloven av 2007 gå foran forskrifter gitt med hjemmel i reindriftsloven fra 1978, jf. forskrift om overgangsbestemmelser til lov 15. juni 2007 nr. 40 (reindriftsloven) § 1, som henviser til forskrift av 14. desember 1993 nr. 1435 om regnskapsføring av reindriftsfond og reinbeitedistriktenes regnskap. Det betyr at det ikke kan stilles krav til at revisjonen skal foretas av registrert revisor eller statsautorisert revisor når fylkesmannen har godkjent valg av revisorer blant de stemmeberettigede i distriktet.

Etter reindriftsloven er det et krav at distriktet avholder årsmøte innen utgangen av juni hvert år, og årsregnskapet skal vedtas av årsmøtet, se reinl. § 49 første ledd, jf. § 50 første ledd nr. 1.

Årsregnskapet må sendes Fylkesmannen innen 15. juli. Fristen er lik søknadsfristen for tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag. Dersom årsregnskapet ikke mottas innen fristen, vil reinbeitedistriktet anses for å ikke oppfylle vilkåret i § 1-2 bokstav a om at reinbeitedistriktet er «i drift», se punkt 2.1.1.

2.2. Tamreinlag

2.2.1 Bokstav a

Vilkåret om at tamreinlaget skal «være i drift» innebærer at Fylkesmannen i Trøndelag hvert år må motta tamreinlagets årsmelding og budsjett. Fylkesmannen må også ha en kopi av gyldig konsesjon som kreves for å drive reindrift utenfor det samiske reinbeiteområdet etter reinl. § 8 første ledd.

2.2.2 Bokstav b

I henhold til ordlyden i bokstav b må også tamreinlag ha vedtatt en distriktsplan. I praksis kalles en distriktsplan for tamreinlagene for «reindriftsplan», men innholdsmessig er den lik distriktsplanen for reinbeitedistriktene, se reinl. § 62.

Godkjenningen av en slik reindriftsplan må skje i henhold til krav som stilles i aksjeloven for aksjeselskap eller lov om samvirkeforetak for samvirkeforetak (andelslag). Det er opp til styret å godkjenne planer i nødvendig utstrekning for selskapet/samvirkeforetaket, se aksjeloven § 6-12 og samvirkelova § 76. Det er uansett ikke et krav etter forskriften at planen skal være godkjent.

2.2.3 Bokstav c

Foregående år er kalenderåret før tilskuddet søkes.

2.2.3.1 Godkjenning fra revisor

Tamreinlagene omfattes ikke av reinl. kapittel 6, som handler om reinbeitedistrikter og siidaer. Derfor gjelder ikke reinl. § 48 for tamreinlag. Revisjonsplikten for tamreinlagene må derfor vurderes etter revisorloven.

Etter revisorloven § 2-1 skal regnskapspliktige etter regnskapsloven § 1-2 første ledd påse at regnskapet revideres av registrert revisor eller statsautorisert revisor i samsvar med § 2-2 (revisjonsplikt) når ikke annet er bestemt i eller i medhold av lov.

Tamreinlagene er registrert som aksjeselskap (AS), ansvarlig selskap (ANS) eller ansvarlig selskap med delt ansvar (DA). Disse selskapsformene er i utgangspunktet alltid regnskapspliktige og revisjonspliktige, men med unntak.

Det må vurderes konkret i hvert tilfelle om tamreinlaget er revisjonspliktig. Vurderingen gjøres etter revisorloven. Dersom tamreinlaget ikke er

revisjonspliktig, kan reindriftsmyndighetene ikke pålegge dem at opplysningene etter denne forskriftens § 1-2 bokstav c bekreftes av revisor. Tamreinlagene kan ikke ilegges større byrde etter en forskrift enn det som følger av en lov (her: revisorloven), jf. Lex-superiorprinsippet.

2.3 Bokstav d

Ved reindrifftsavtalen 2018/2019 ble det innført et nytt generelt vilkår som medfører at reinbeitedistriktet/tamreinlaget er pliktige til å avsette midler til kriseberedskap for å få innvilget tilskudd etter forskriften. Bakgrunn for innføringen var å legge til rette for at distriktene og tamreinlagene setter av midler til kriseberedskap og bruker disse midlene i samsvar med formålet, jf. Reindrifftsavtalen 2018/2019 pkt. 4.1.

Avsetningen gjøres etter § 1-5.

3. Til § 1-3 – Tilskudd til administrasjon, planlegging og ressursforvaltning

Første og andre ledd i § 1-3 regulerer det ordinære tilskuddet til administrasjon, planlegging og ressursforvaltning. Tredje ledd regulerer et eget variabelt tilskudd som kommer i tillegg til det ordinære tilskuddet, som enkelte nevnte reinbeitedistrikter har krav på, men ikke alle.

3.1 Første ledd

Første ledd er hovedregelen for det alminnelige distriktstilskuddet. Bestemmelsen angir satsen for dette tilskuddet, som fra og med driftsåret 2019/2020 økt til kr 102 000 per distrikt, jf. punkt 4.1 i reindrifftsavtalen for 2019/2020.

Hvis vilkårene er oppfylt, får alle reinbeitedistrikt i utgangspunktet kr 102 000, med unntak av opplistingen i bestemmelsens andre ledd. Ved sammenslåing av distrikter økes grunnbeløpet i forhold til antall distrikter som blir sammenslått. Dette betyr at det ved sammenslåing av to distrikter ytes tilskudd tilsvarende to grunnbeløp etter § 1-3 andre ledd, og ved sammenslåingen av tre distrikter ytes tre grunnbeløp. Økningen av grunnbeløpet gis i to år, regnet fra det driftsåret distriktene slås sammen.

3.2 Andre ledd

Bestemmelsen er et unntak fra hovedregelen i første ledd, det vil si at de nevnte reinbeitedistrikt får det beløp som fremgår av bestemmelsen istedenfor kr 102 000 etter hovedregelen i første ledd. Opplistingen av hvilke distrikter som får slik tilskudd er uttømmende.

Det betyr også at anledningen til å øke beløpet ved sammenslåing av distrikt etter § 1-3 første ledd kun gjelder distrikter som mottar grunnbeløpet etter første ledd. Dette forankres også i ordlyden i første ledd der det heter at bestemmelsen regulerer «*grunnbeløp*».

Tilskudd til tamreinlagene er uttømmende regulert i andre ledd. Heller ikke tamreinlagene omfattes av bestemmelsens første ledd.

3.3 Tredje ledd

Tredje ledd regulerer det variable tilskuddet. Slik tilskudd innvilges for de siidaandelene som er innvilget produksjonspremie i minst ett av de tre foregående driftsårene. Tidligere års forskrifter inneholdt begrepet «drifts-/produksjonstilskudd». Dette er nå endret til «produksjonspremie», «produksjonspremie» er den riktige betegnelse i forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag. Benevnelse av driftstilskudd er fjernet, da vilkårene for driftstilskudd og produksjonspremie er like. Samtidig er det en begrenset gruppe siidaandelsledere som kan søke om driftstilskudd, mens alle kan søke om produksjonspremie.

Med «*foregående driftsårene*» menes de tre driftsårene før det år søknad om tilskudd behandles for. Det betyr at for et distrikt som søker om tilskudd for driftsåret 2019/2020, skal vurderingen baseres på driftsårene 2016/2017, 2017/2018 og 2018/2019.

Tilskudd etter § 1-3 tredje ledd gjelder ikke fellesbeitedistrikter som er nevnt i bestemmelsen. De nevnte reinbeitedistriktene er alle vinterbeitedistrikter, og distriktene som disponerer disse vinterbeitene er alle tilknyttet andre sommerbeiter. Distriktene som benytter disse vinterbeitene får da det variable tilskuddet gjennom sine sommersiidaer.

Ettersom tamreinlagene er organisert på en annen måte enn samisk reindrif er ikke tamreinlagene berettiget dette variable tilskuddet. Ordlyden «*per siidaandel*» peker i samme retning da tamreinlag ikke har siidaandeler.

3.4 Fjerde ledd

Fjerde ledd gjelder kun for reinbeitedistrikter. Bestemmelsen angir en intern fordeling innad i distriktet etter at tilskuddet er blitt utbetalt. Den kan ikke forstås slik at Landbruksdirektoratet skal utbetale tilskuddet til den enkelte siida.

4. Til § 1-4 – Særskilt tilskudd for Trollheimen

Reindrif i Trollheimen er regulert i en egen lov, trollheimenloven av 21. desember 1984 nr. 101. Reindrif i Trollheimen er samisk reindrif utenfor det samiske reinbeiteområdet, jf. reinl. § 8. Dels er det inngått leieavtaler med grunneierne, og dels er nødvendige rettigheter for utøvelse av reindrif ekspropriert.

Selv om Trollheimen formelt er en sijte (sørsamisk for siida) og ikke et distrikt, er bestemmelsen om tilskudd til Trollheimen lagt inn i denne forskriften.

Bestemmelsen regulerer to forskjellige tilskudd per siidaandel – tilskudd til «*spesielle kostnader*» og «*ekstraordinært tilskudd*».

For presisering av bestemmelsen om tilskudd per siidaandel vises til punkt 3.3.

Ekstraordinært tilskudd innvilges til hver siidaandel «*med bakgrunn i gitte rammebetingelser*». Satsen ble doblet fra kr 50 000 til kr 100 000 fra og med driftsåret 2019/2020, jf. punkt 4.1 i reindrifftsavtalen for 2019/2020.

Når bestemmelsen bruker formuleringen med «*bakgrunn i gitte rammebetingelser*», henviser dette til at siidaandelene i Trollheimen har et lavt reintall, og får ikke lov til å øke dette på grunn av fare for konflikt med landbruket.

Bestemmelsen ble tilføyd ved forskriftsendring i 2015/2016 for å sikre en kvalifisert hjemmel for utbetaling av det ekstraordinære tilskuddet. Tidligere ble dette tilskuddet utbetalt på grunnlag av målprisforhandlingene i 1999, men det ble etter hvert ansett som et utilstrekkelig hjemmelsgrunnlag.

Hvis rammebetingelser blir endret, bortfaller tilskuddet, jf. § 1-4 siste punktum.

5. § 1-5- Avsetning til kriseberedskap

5.1 Første ledd

Bestemmelsen stiller et vilkår om at reinbeitedistriktet/tamreinlaget oppgir hvor stor andel av tilskuddet skal avsettes til kriseberedskap. Slike opplysninger skal oppgis i søknadsskjema.

Bestemmelsen inneholder dessuten et minstebeløp for avsetning til kriseberedskap som et vilkår for å få tilskudd etter forskriften.

5.2 Andre ledd

Bestemmelsen fastsetter prosentsatser som gjelder både egen avsetning og det totale tilskuddet. Beregningen av tilskudd etter disse satsene kan illustreres med følgende eksempler:

Distrikt A har fått distriktstilskudd på kr 200 000 og gjort egen avsetning til kriseberedskap på kr 10 000. Tilskuddet etter § 1-5 andre ledd vil utgjøre kr 15 000.

Tamreinlag B har fått tilskudd på kr 152 000 og gjort egen avsetning til kriseberedskap på kr 30 000. Tilskuddet etter § 1-5 andre ledd begrenses til kr 38 000, som er 25 prosent av det totale tilskuddet på kr 152 000.

Tilskudd til kriseberedskap kan ikke innvilges til distrikt 17, 30A, 30B, 30C og Femunden. Det vises til at de nevnte reinbeitedistriktene alle er vinterbeiter, og distriktene som disponerer disse vinterbeitene er alle tilknyttet andre sommerbeiter. Distriktene som benytter disse vinterbeitene får da tilskudd til kriseberedskap gjennom sine sommersiidaer.

5.3 Tredje ledd

Det stilles krav til at den samlede avsetning skal settes på en særskilt bankkonto for kriseberedskapsfond. Distriktet/tamreinlaget må selv opprette en slik konto og oppgi på søknadsskjemaet hvilket kontonummer den særskilte kontoen har.

Opptjent avkastning slik som renter skal inngå i øvrige midler på denne bankkontoen. Det betyr at rentene ikke kan tas ut for bruk til andre formål.

Landbruksdirektoratet betaler ut distriktstilskudd inklusive tilskudd til avsetning til kriseberedskap til distriktets konto. Distriktet selv må flytte midlene til egen konto for kriseberedskap.

5.4 Fjerde ledd

Bestemmelsen viser til kapittel 2 som regulerer bruk av kriseberedskapsfond.

6. Til § 1-6 – Krav til søknad

Fristen for å sende inn søknaden er absolutt, jf. ordlyden i bestemmelsen «*skal*». Med «*søknad*» menes i denne bestemmelsen en fullstendig søknad, dvs. både selve søknaden og alle nødvendige vedlegg, slike som revisorgodkjent regnskap. Eventuelle vedlegg utover regnskapet kan være dokumentasjon på at distriktet/tamreinlaget har vedtatt distriktsplan.

Dersom ikke alle vedlegg er levert eller søknad er ufullstendig kan det gis en purring. Purring utover denne ene gangen gis kun dersom det er grunn til å tro at første purring er sendt til feil adresse eller lignende. Ved purring bør det gis en rimelig frist for tilsvaret. Etter dette avvises søknaden. En avvisning er ikke en realitetsbehandling av søknaden, hvilket betyr at innholdet i søknaden ikke behandles. Hvorvidt distriktet eller tamreinlaget har krav på tilskudd avgjøres ikke.

Det er ingen plikt for distriktet/tamreinlaget å anskaffe midler til HMS-arbeid, som for eksempel GPS, nødpeilesendere og lignende. Hvis de gjør det, skal det imidlertid oppgis i søknaden.

7. Til § 1-7 – Saksbehandling

Fylkesmannen behandler søknadene i første instans. Landbruksdirektoratet er klageinstans og siste instans, jf. fvl. § 28 første ledd og forskriftens § 1-13.

8. Til § 1-8 – Dekning av kostander til utarbeidelse av bruksregler

Bestemmelsen brukes der fylkesmannen har utarbeidet bruksregler for et reinbeitedistrikt etter reinl. § 58 fjerde ledd.

Utgiftene kan kun dekkes «*innenfor rammen av distriktstilskudd[et]*» det aktuelle driftsåret. Fratrekk for fylkesmannens kostnader kan derfor aldri bli større enn det totale tilskuddet som distriktet er innvilget etter forskriften det aktuelle driftsåret.

Tamreinlag omfattes ikke av bestemmelsen, da reindrifftsloven ikke inneholder hjemmel for fylkesmannen til å utarbeide bruksregler for tamreinlag.

9. Til § 1-9 – Opplysningsplikt og kontroll

9.1 Første ledd

Bestemmelsens ordlyd fastsetter at reindrifftsmyndighetene bare kan kreve opplysninger som er relevante for saksbehandlingen og den generelle forvaltningen av tilskuddsordningen. Typisk, og som oftest, vil dette dreie seg om grunnlagsmateriale for å fatte selve vedtaket om tilskudd, samt dokumentasjon som muliggjør effektiv kontroll av om tilskudd er i overensstemmelse med forskriftens målsetninger.

Med «*reindrifftsmyndighetene*» menes i denne sammenheng de forvaltningsorganene som er gitt myndighet til å behandle saker etter denne forskriften, som er:

- fylkesmannen
- Landbruksdirektoratet
- Landbruks- og matdepartementet (LMD).

Ettersom det er fylkesmannen som fatter vedtak i første instans, skal nødvendige opplysninger som hovedregel sendes til fylkesmannen.

Det er ikke hjemmel i forskriften til å fremtvinge oppfyllelse av opplysningsplikten. Hvis hjemmel til å kreve opplysninger brukes, må saksbehandler vurdere om forholdet omfattes av fvl. § 14, som fastsetter at forvaltningsorganet har plikt til å oppgi hjemmel for pålegget om å gi opplysninger. Etter den samme bestemmelsen har parten adgang til å klage over pålegget hvis parten mener at det ikke finnes en lovlig adgang til å gi opplysningene. Parten må gjøres kjent med klageadgangen i forbindelse med pålegget. Klage over slik pålegg kan også være muntlig, så lenge den fremsettes innen tre dager fra pålegget er mottatt.

Hvis tilskuddet er innvilget, men ikke utbetalt, kan fylkesmannen holde tilskuddet tilbake etter forskriftens § 1-11 andre ledd dersom opplysninger ikke gis. Hvis tilskuddet allerede er utbetalt, må fylkesmannen vurdere hvorvidt det skal kreves tilbakebetalt hvis dokumentasjon/opplysninger ikke fremlegges innen en gitt frist, jf. forskriftens § 1-12. Disse eksemplene er imidlertid situasjoner som i utgangspunktet ikke bør forekomme, da saksbehandler skal innhente alle relevante opplysninger i saken før vedtak treffes, jf. fvl. § 17.

9.2 Andre ledd

Dette er en «*kan*»-bestemmelse, slik at det må foretas en individuell vurdering om en stedlig kontroll er nødvendig i den enkelte sak. Dette er mer inngripende tiltak

enn krav om innsending av opplysninger. Stedlig kontroll bør derfor være forbeholdt de sakene der det er god grunn til å tro at opplysninger som er gitt ikke er riktige.

På forskriftsmøtet av 13.06.2012 som gjaldt lignende bestemmelse i forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag, understreket avtalepartene at skriftlig saksgang skal benyttes i normale situasjoner.

Hvis saksbehandler vurderer å bruke bestemmelsen om stedlig kontroll, skal dette skje i samråd med forvaltningsorganets jurister. Hvis forvaltningen under stedlig kontroll krever å få fremlagt opplysninger eller dokumenter, bør det vurderes om forholdet omfattes av fvl. § 14.

Hvis et bokettersyn gjennomføres utenfor offentlig kontor eller «*annet bestemt tjenestested*», omfattes forholdet av fvl. § 15, som regulerer slik granskning. Blant annet skal den som leder kontrollen opplyse om formålet med kontrollen og hjemmelen for den.

Den som blir kontrollert har rett til å ha et vitne tilstede. Forvaltningen skal gjøre ham eller henne oppmerksom på dette før kontrollen gjennomføres, med mindre det er «*åpenbart hensiktsløst*», jf. fvl. § 15 andre ledd. Beslutning om å fremme kontrolltiltaket etter bestemmelsen om stedlig kontroll kan påklages straks, skriftlig eller muntlig, når vedkommende er tilstede og senest innen tre dager. Den som blir kontrollert må opplyses om denne klageadgangen.

10. Til § 1-10 – Retting av feilutbetalinger

10.1 Hvilke situasjoner omfattes av bestemmelsen?

Etter sin ordlyd gjelder § 1-10 i alle situasjoner der utbetaling av tilskuddet er feil, også der søker ikke kan lastes for å ha bidratt til feilutbetalingen. For eksempel kan det ha skjedd en feil hos forvaltningen ved utbetaling eller det utilsiktet er blitt skrevet et ekstra tall i søknaden. Bestemmelsen må ikke forveksles med hjemmel til avkorting i § 1-11.

Landbruks- og matdepartementet uttalte følgende til en identisk bestemmelse i forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag:
«Av bestemmelsen fremgår det at Reindriftsforvaltningen (nå Landbruksdirektoratet – min merknad) kan rette feil i utbetalt tilskudd, enten ved etterbetaling eller ved krav om tilbakebetaling fra tilskuddsmottakeren (siidaandelen/tamreinlaget). Dette forutsetter omgjøring av det opprinnelige forvaltningsvedtaket, jf. forvaltningsloven § 35.

Etterbetaling er først og fremst aktuelt i de tilfeller hvor det har blitt utbetalt for lite tilskudd og årsaken til feilutbetalingen skyldes forhold hos Reindriftsforvaltningen. Dersom årsaken til feilutbetalingen skyldes forhold hos tilskuddsmottaker, for eksempel ved feilopplysninger, er det ikke gitt at en etterbetaling skal finne sted. Dersom Reindriftsforvaltningen har utbetalt korrekt tilskuddsbeløp i henhold til søknad, vil tilskuddsmottaker (siidaandelen/tamreinlaget) som hovedregel ikke ha krav på etterbetaling.

Dette til tross for at mottaker ville ha mottatt et høyere tilskuddsbeløp dersom riktige opplysninger hadde vært gitt.

Krav om tilbakebetaling av tilskudd er aktuelt i situasjoner hvor tilskuddsmottaker (siidaandel/tamreinlaget) har fått utbetalt for mye tilskudd. Dette gjelder uavhengig av om feilen skyldes forhold hos Reindriftsforvaltningen eller tilskuddsmottaker, og om tilskuddsmottaker har innrettet seg i god tro. I slike situasjoner har tilskuddsmottaker fått midler han ikke hadde krav på, og hensynet til et korrekt oppgjør og en sikker forvaltning av offentlige midler må dermed som det klare utgangspunktet, veie tyngre enn hensynet til at mottakeren kan ha innrettet seg etter utbetalingen».

I en sak fra 2017 som gjaldt lignende bestemmelse i forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag, fikk et ektepar feilutbetalt kr 129 195 i tilskudd. Feilen lå på forvaltningens side, da siidaandelslederens organisasjonsnummer ved feil ble registrert på skjemaet for utbetaling av tilskudd til en annen siidaandelsleder. Landbruksdirektoratet krevde tilbake det feilutbetalte beløpet ved motregning. Ekteparet påklaget Landbruksdirektoratets vedtak om tilbakebetaling.

LMD konkluderte med at feilutbetalt tilskudd som det klare utgangspunkt kan kreves tilbakebetalt uten hensyn til klagerens eventuelle skyld, og det skal tungtveiende hensyn til før vi unnlater å kreve tilbake hele det feilutbetalte beløpet. I vurderingen la LMD vekt på at det var snakk om et stort beløp som klager ikke hadde berettiget forventning om å motta, samt at hensynet til en sikker forvaltning av det offentliges midler talte for at beløpet kunne kreves tilbakebetalt. Heller ikke tiden fra utbetalingen (august 2016) til vedtak om tilbakebetaling (mars 2017) talte mot å kreve beløpet tilbakebetalt.

10.2. Saksbehandling i saker med tilbakebetaling av tilskudd

I situasjoner der det er blitt utbetalt for mye tilskudd i henhold til fylkesmannens vedtak, skal vedtaket om tilskudd omgjøres etter fvl. § 35, hvis vilkårene for omgjøring foreligger.

Omgjøring av vedtak om tilskudd som utløser krav om tilbakebetaling regnes som omgjøring til skade for den vedtaket retter seg mot. Hvis feilen blir avdekket etter at underretning om vedtaket er kommet frem til tilskuddsmottaker, vil en omgjøring til skade normalt være avhengig av at vedtaket er ugyldig, jf. fvl. § 35 første ledd bokstav c.

I saker der det er blitt utbetalt for mye tilskudd grunnet en feil, vil feilen alltid «*ha virket bestemmende på vedtakets innhold*», jf. fvl. § 41. Ugyldighetsvurderingen må derfor gjøres konkret på bakgrunn av samtlige forhold i saken på bakgrunn av den ulovfestede ugyldighetslæren. Saksbehandler bør konsultere med en jurist før slik vurdering foretas.

Hvis saksbehandler kommer frem til at vedtaket kan omgjøres, skal det sendes forhåndsvarsel til parten etter fvl. § 16. I slik forhåndsvarsel skal det opplyses om følgende:

- hvilket vedtak saken gjelder

- opplysninger om at vedtaket vurderes omgjort
- bakgrunnen for omgjøringen
- konsekvenser av vedtaket, for eksempel at tilskuddet skal motregnes i fremtidige tilskuddsutbetalinger eller kreves tilbakebetalt.

Den som vedtaket gjelder skal også gis adgang til å uttale seg før vedtaket fattes. Fristen for uttalelse bør fastsettes på en slik måte at parten får tilstrekkelig med tid til å ivareta sine interesser i saken.

Både vedtak om omgjøring med hjemmel i fvl. § 35 og vedtak om tilbakebetaling etter forskriftens § 1-10 er enkeltvedtak. Det er knyttet klageadgang til hvert av vedtakene, og det må tilskuddsmottaker opplyses om. Som oftest gjøres disse vedtakene i samme vedtaksbrev.

NB! Kopi av vedtak om tilbakebetaling skal sendes Landbruksdirektoratet slik at det kan foretas innkreving og oppfølging av vedtaket.

Landbruksdirektoratet skal følge opp vedtak om tilbakebetaling etter gjeldende innkrevingsrutiner. Kopi av vedtaket om tilbakebetaling skal sendes til økonomikoordinator i STR med opplysninger om organisasjonsnummer/personnummer til den vedtaket gjelder.

11. Til § 1-11 – Avkorting mv.

11.1 Første ledd

I merknadsdokumentet til lignende bestemmelse i forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag § 11 er det sagt at:

«Et overordnet mål er å sikre forsvarlig forvaltning av samfunnets fellesmidler. Departementet ser det derfor som rimelig at den som klanderverdig tilegner seg høyere tilskudd enn man er berettiget til, må regne med å kunne tape på dette.

Selv om det ikke følger direkte av forskriftens ordlyd, har forvaltningen adgang til å tilbakeholde tilskudd når vilkår for avkorting foreligger (ettersom dette vil være mindre byrdefullt overfor tilskuddsmottaker). En kan tenke seg tilfeller hvor tilbakeholdelse av tilskudd kan bli aktuelt dersom noen uaktsomt har gitt feilaktige opplysninger, jf. første ledd, men de mest praktiske tilfellene vil nok knytte seg til tilfeller hvor noen driver sin virksomhet i strid med lover eller forskrifter for reindriftsnæringen, jf. annet ledd. Tilbakeholdelse av tilskuddsmidler vil da kunne iverksettes inntil regelverksbruddet opphører, og vil skape et oppfyllelsespress. Bestemmelsen kan derfor benyttes selv om tilskuddsmottaker var i god tro.

Det følger av første ledd at tilskuddet kan avkortes helt eller delvis i de tilfeller der tilskuddsmottaker uaktsomt eller forsettlig har gitt feil eller mangelfulle opplysninger i søknaden, som har eller ville dannet grunnlag for en urettmessig utbetaling av tilskuddet. I de tilfeller foretaket har gitt uriktige opplysninger i

aktsom god tro, kan avkorting ikke finne sted. Det stilles imidlertid strenge krav til tilskuddsmottakers aktsomhet.

I henhold til annet ledd kan tilskuddet også avkortes dersom tilskuddsmottaker etter Reindriftsforvaltningens vedtak driver eller har drevet sin virksomhet i strid med lover eller forskrifter for reindriftsnæringen. Bestemmelsen har som formål å påvirke tilskuddsmottaker til å legge om til en lovlig drift samt å markere at staten ikke ønsker å støtte ulovlig virksomhet».

Bestemmelsen i § 1-11 første ledd har samme ordlyd som § 11 i tilskuddsforskriften med unntak for kravet om forsett. Det har likevel liten betydning for tolkningen av bestemmelsen, da det i begge tilfeller er tilstrekkelig at tilskuddsmottaker har opptrådt uaktsomt.

11.1.1 Om skyldvurdering

I denne bestemmelsen skal det blant annet foretas vurdering av skyld. Ved en slik vurdering som gjelder reinbeitedistrikt/tamreinlag må det foretas en identifikasjon mellom styret og tamreinlaget/reinbeitedistriktet som juridisk person. Dette betyr at det er styrets opptreden som får direkte juridiske konsekvenser for tamreinlaget/reinbeitedistriktet som helhet. Fylkesmannen og Landbruksdirektoratet forholder seg til styret i reinbeitedistriktet/tamreinlaget, og alt styret foretar seg, binder distriktet/ tamreinlaget juridisk.

11.1.2 Om simpel uaktsomhet

Simpel uaktsomhet forekommer når tilskuddsmottaker har opptrådt i strid med hva en alminnelig aktsom person i samme situasjon og stilling ville gjort. Dette er en **objektiv** vurdering. Saksbehandleren skal sette opp en norm for hva en alminnelig aktsom næringsdrivende ville ha gjort i samme situasjon, og sammenlignet handlingene til den aktuelle tilskuddsmottaker med denne normen.

I norsk rett er aktsomhetskravet skjerpet når den som mistenkes for å ha overtrådt aktsomhetsnormen, er en næringsdrivende. Det forventes blant annet at en næringsdrivende setter seg grundig inn i og holder seg oppdatert på lovverk og regler som gjelder for hans eller hennes næringsutøvelse. Dette gjelder blant annet regler om tilskudd, skatt, reintall mv. Ved vurdering av om tilskuddsmottakerens opptreden var aktsom må saksbehandler foreta en avveining av flere hensyn, også om det var uklarerheter i søknadsskjema, regelverk og lignende som kunne skape tolkningstvil hos tilskuddsmottakeren. Det må også ses hen til tidligere praksis der aktsomhetskravet er blitt vurdert.

11.1.3 Når skal bestemmelsen i § 1-11 første ledd brukes?

Dette er en «*kan*»-bestemmelse, noe som betyr at vurderingen av om bestemmelsen skal brukes hører under forvaltningens frie skjønn. Vurderingen skal foretas på bakgrunn av avveining av slike momenter som forholdets art, hvor klanderverdig forholdet er, grad av uaktsomhet osv.

Vurderingen om hele eller deler av tilskuddet skal avkortes beror i utgangspunktet på et fritt skjønn, slik at det må foretas en konkret helhetsvurdering i hver enkelt sak. Graden av avkorting bør stige proporsjonelt med handlingens alvorlighet, men det må i tillegg også foretas vurdering av driftsøkonomiske konsekvenser for den aktuelle tilskuddsmottaker. For å ivareta likebehandling bør det ses hen til tidligere behandling av lignende saker.

11.1.4 Krav til årsakssammenheng

Når forskriften inneholder vilkåret «*[h]ar eller ville dannet grunnlag for en urettmessig utbetaling*» peker dette på to ting. Det første er at utbetaling eller vedtak om utbetaling ikke må være fullbyrdet, jf. vilkåret «*ville dannet*», det vi si at det ikke faktisk må ha skjedd. For det andre er det et krav om årsakssammenheng.

Ved vurderingen om det er årsakssammenheng blir spørsmålet om innlevering av feil eller mangelfulle opplysninger **var en nødvendig betingelse for om** vedtak om utbetaling ble eller kunne blitt fattet. Dersom opplysningene ikke hadde blitt levert inn, ville eller kunne vedtaket blitt fattet uansett?

Dersom vedtaket kunne eller ville blitt fattet uavhengig av om opplysningene ble sendt inn, kan ikke tilskuddet avkortes. For eksempel, hvis distriktet ved en tastefeil har oppgitt feil kontonummer, noe som har medført merarbeid for Landbruksdirektoratet ved utbetaling av tilskudd, kan ikke tilskuddet avkortes med hjemmel i § 1-11 første ledd.

11.2 Andre ledd

Bestemmelsen oppstiller tre vilkår som alle må være oppfylt for at bestemmelsen skal komme til anvendelse:

- ✓ tilskuddsmottakerens virksomhet må være i strid med lover og regler for reindriftsnæringen
- ✓ ulovligheten må være konstatert i reindriftsmyndighetenes vedtak
- ✓ det foreligger nødvendig skyldgrad (uaktsomhet, grov uaktsomhet eller forsett).

11.2.1 Virksomhet i strid med lover og regler for reindriftsnæringen

Det er kun brudd på lover og forskrifter for reindriftsnæringen som kan begrunne tilbakehold av tilskudd og avkorting. Slik regelverk omfatter i utgangspunktet all virksomhet som reieiere driver, blant annet lover om skatt, dyrevelferd, reindrift mv. Begrensningen i ordlyden «*i henhold til reindriftsmyndighetenes vedtak*» peker mot at det kun er reindriftsloven og reindriftsavtalen med forskrifter som er relevant i forhold til § 1-11 andre ledd.

Eksempler på regelverksbrudd som kan ha betydning for behandling av søknader om tilskudd er pålegg etter reinl. § 75 om opphør av ulovlige forhold, krav om utarbeidelse av reduksjonsplan grunnet for høyt reintall mv.

11.2.2 Andre ledd første punktum

Hvis tilskuddsmottaker har utvist simpel uaktsomhet, kan tilskuddet holdes tilbake til forholdet er rettet. For vurdering av simpel uaktsomhet vises til punkt 11.1.2. Det betyr at ved grovere skyld skal § 1-11 andre ledd andre punktum anvendes.

Tilskuddet skal ikke utbetales før forholdet er rettet. Bevisbyrden for dette ligger hos tilskuddsmottaker. Tilskuddsmottaker må derfor sannsynliggjøre at det ulovlige forholdet er brakt i orden, for eksempel ved å fremlegge vedtak som konstaterer dette.

11.2.3 Andre ledd andre punktum

Annen punktum forutsetter grov uaktsomhet eller forsett. Etter denne bestemmelsen vil ikke tilskuddsmottaker få en sjanse for å rette opp forholdet, da tilskuddet avkortes med en gang.

I de tilfeller der myndighetenes reaksjon er betinget av at uaktsomheten er grov, må dette vurderes særskilt. Ved grov uaktsomhet dreier det seg om et markert avvik fra alminnelig handlemåte for en alminnelig aktsom person i samme stilling og situasjon. Også dette er en **objektiv** vurdering. Vurderingen er den samme som for simpel uaktsomhet, og alle relevante momenter skal tas med.

Vurdering av forsett er en **subjektiv** vurdering. Dette betyr at forvaltningen i den enkelte sak må sannsynliggjøre at tilskuddsmottaker ved sin handling må ha ment å ville tilegne seg en urettmessig utbetaling av tilskudd. Det må foreligge en saklig årsakssammenheng mellom handlingen og den urettmessige utbetalingen.

Etter til fvl. § 25 er det et skjerpet krav til begrunnelse ved inngripende vedtak som for eksempel vedtak om avkorting og tilbakebetaling. Det anbefales derfor at saksbehandler heller vurderer forholdet opp mot uaktsomhetskravet, ettersom dette er en objektiv vurdering.

Avgjørelse om å avkorte tilskudd er et enkeltvedtak, jf. fvl. § 2. Reglene i forvaltningslovens kap. IV-VI kommer til anvendelse.

11.3 Tredje ledd

I bestemmelsens tredje ledd er det en særskilt regulering av Femunden reinbeitedistrikt, som er et felles vinterbeitedistrikt for Saanti sijte (Essand) og Gåebrie sijte (Riast/Hylling). Bestemmelsen oppstiller en plikt til å avkorte tilskuddet dersom vilkårene for utøvelse av reindrift innenfor distriktets grenser ikke overholdes, jf. ordet «skal».

Det frie forvaltningsskjønnet i denne bestemmelsen er derfor begrenset til vurderingen om hvor stor del av tilskuddet som skal avkortes. Det er ikke anledning å ikke avkorte tilskuddet i det hele tatt.

Når det skal vurderes om hele eller deler av tilskuddet skal det foretas en helhetsvurdering der alle momenter ved forholdet trekkes inn, både det som taler for og imot avkortning. Aktuelle momenter er forholdets art (hva har skjedd), hvor klanderverdig forholdet er osv.

Bestemmelsen ble tilføyd fra og med reindrifftsavtalen 2014/2015. LMD har uttalt følgende i sitt merknadsbrev til forskriftsendringen: «*Dette er en særbestemmelse rettet mot Femunden reinbeitedistrikt, se reindrifftsavtalen pkt. 4.1. Reindrifftsmyndighetene skal foreta en avkortning i tilskuddet til Femunden dersom distriktet ikke følger gitte vilkår for utøvelsen av reindrift innenfor distriktets grenser, herunder gitte vilkår i avtale mellom Staten og grunneierne i domsområdet fra Høyesterett i Korssjøfjellssaken, Rt. 1988 s. 1217.*

Det kreves ikke at det foreligger skyld, det er tilstrekkelig at det er konstatert at distriktet har brutt vilkårene for bruken av området for at avkortning skal foretas. Hvordan avkortningen skal skje, vil være opp til fylkesmannens skjønn. Et minimum vil imidlertid være å dekke kompensasjonskrav i samsvar med inngåtte avtale med grunneierne i Korssjøfjellet.»

12. Til § 1-12 – Innkreving av tilbakebetalings- eller avkortingsbeløp

12.1 Første ledd

Første ledd omhandler samtlige tilfeller som går inn under §§ 1-10 og 1-11, uavhengig av tilskuddsmottakerens skyld.

12.1.1 Forutsetninger for innkreving

For at tilbakebetaling skal kunne kreves, må vedtaket om tilskudd omgjøres etter fvl. § 35, se punkt 10.2.

12.1.2 Om motregning

Første ledd angir en selvstendig hjemmel til motregning i fremtidige tilskuddsutbetalinger. Det betyr at forvaltningen ikke trenger å gå veien om ulovfestede motregningsregler i slike tilfeller.

Likevel må vilkårene for motregning i den ulovfestede motregningslæren foreligge. Vilrårene er følgende:

- Hovedkrav (tilskuddsmottakerens krav på tilskudd) og motkrav (reindrifftsmyndighetenes krav på tilbakebetaling) må bestå mellom samme parter. Det er derfor ikke anledning til å motregne tilskuddet i for eksempel tilskudd som tilskuddsmottakerens ektefelle eller datterselskap har krav på.
- Motkravet må være forfalt. Krav på tilbakebetaling forfaller etter alminnelig pengekravsrett ved at det sendes ut faktura til tilskuddsmottaker på tilbakebetaling med en betalingsfrist, og fristen oversittes. Før dette tidspunktet er det ikke anledning til å foreta motregning.
- Frigjoringstiden for hovedkravet (tiden for utbetaling av tilskudd til tilskuddsmottaker) må være kommet. Motregning kan derfor ikke foretas før tilskuddssøknaden er ferdigbehandlet.

- Motkravet må være et rettslig krav – det må være fattet et vedtak om avkorting/tilbakebetaling mv.

Generelt er det enklere å motregne fremfor å kreve et beløp tilbakebetalt. Forvaltningen slipper blant annet kostnader med eventuell inkasso og tvangsinndrivelse av krav.

NB! For å gjøre motregningsprosessen mer effektivt, bør fylkesmannen sende kopi av alle vedtak om omgjøring av tilskudd til Landbruksdirektoratet, slik at Landbruksdirektoratet kan erklære motregning overfor tilskuddsmottaker.

Før motregning foretas, må det alltid sendes en motregningserklæring til den vedtaket om tilbakebetaling gjelder. Erklæring kan ikke sendes før kravet på tilbakebetaling av tilskudd er forfalt. Det betyr at Landbruksdirektoratet må først sende faktura på tilbakebetaling, og kan kun erklære motregning hvis faktura ikke blir betalt innen forfall. Beslutning om motregning er ikke enkeltvedtak og kan ikke påklages.

12.2 Andre ledd

I denne bestemmelsen gis adgang til å motregne andre krav fra reindriftsmyndighetene enn krav på tilbakebetaling av tilskudd etter RUF-forskriften. Dette kan gjelde for eksempel krav på tvangsmulkt etter reinl. § 76 og krav på avgift for brudd på bruksregler etter reinl. § 77.

Saksbehandlingen av motregning vil gå etter samme fremgangsmåte som for § 1-12 første ledd, se punkt 12.1.

12.3 Tredje ledd

Bakgrunnen for denne regelen er at det skal være lite attraktivt for tilskuddsmottaker å ta sjansen på å beholde et uberettiget beløp inntil det eventuelt blir krevd tilbake. Regelen bidrar også til å forhindre at feilutbetalinger skjer, ettersom risikoen for å bli ilagt renter er egnet til å skjerpe søkers aktsomhet ved utfylling og innlevering av søknad om tilskudd.

Selv om rentefoten fastsettes på samme måte som i lov om renter ved forsinket betaling, har forskriftens § 1-12 tredje ledd videre adgang til å kreve rente, enn forsinkelsesrentelovens hovedregel i § 2, der renter først begynner å løpe ved forfall.

12.3.1 Om aktsomhetskravet

Vilkåret «*aktsom god tro*» er et innarbeidet juridisk begrep. Vurderingen er objektiv og ligner til dels på vurderingen om en tilskuddsmottaker har opptrådt uaktsomt. Vurderingstemaet er om tilskuddsmottaker kjente eller burde kjenne til at utbetalingen av tilskuddet var urettmessig, det vil si at tilskuddsmottaker ikke hadde krav på utbetalingen.

For vurdering av simpel uaktsomhet vises til punkt 11.1.2.

12.3.2 Om grov uaktsomhet og forsett

For vurdering av dette vises til punkt 11.2.3.

13. Til § 1-13 – Klageadgang

Vedtak fattet med hjemmel forskriften kan påklages i samsvar med reglene i forvaltningslovens kapittel VI.

Klagebehandlingen skjer ved at fylkesmannen som første instans tar stilling til klagen og fatter vedtak i saken. Hvis fylkesmannen vedtar å ta klagen til følge, stopper saken allerede der. Hvis klagen ikke blir tatt til følge, skal saken sendes til Landbruksdirektoratet for endelig behandling.

Den som søker om tilskudd etter forskriften skal opplyses om klageadgang i vedtaket. Orientering om klageadgang skal inneholde opplysninger om klagefrist og adresse hvor klagen kan sendes.

Ettersom det er reinbeitedistriktet/tamreinlaget som er part etter forvaltningsloven § 2 bokstav e, er det kun disse som kan klage som part etter forvaltningslovens regler. Det må foreligge rettslig klageinteresse dersom andre skal ha klageadgang. De må ha en slik tilknytning til saken at det er rimelig at de skal få saken sin prøvd i en klagesak. Det vises her til vurderingsmomentene i tvisteloven § 1-3.

Kapittel 2. Bruk av kriseberedskapsfondet

1. Til § 2-1 – Definisjoner

I denne bestemmelsen blir det definert hva som er beitekrise. Ordlyden «*avviket markant fra den normale beitesituasjonen*» innebærer at man må stå overfor et kvalifisert avvik fra det som er normale variasjoner fra år til år. Det er ikke uvanlig med stedvis låste beiter hvert år, men situasjonen blir en annen der store deler av distriktets beiter blir utilgjengelig på grunn av uforutsette værforhold som for eksempel mye is og/eller snø.

Under særskilte tilfeller med barfrost kan også dyrenes tilgang til drikkevann begrenses som følge av islagte vannkilder. En sen vår med sen snøsmelting kan også skape en vanskelig beitesituasjon for reindriften, særlig når det er mye snø i terrenget. I disse nevnte tilfellene vil det lett kunne foreligge en «*beitekrise*».

I vurderingen av om det foreligger en beitekrise, skal det også ses hen til om «*det foreligger en betydelig risiko for omfattende tap av rein*». Risikoen skal vurderes på forhånd, dette for å sikre god dyrevelferd og unngå tap av rein.

Med «*omfattende tap av rein*» menes tap utover det som regnes som normalt tap på grunn av værforhold i et driftsår. Hvis man står overfor en situasjon der det er sannsynlig at store deler av flokken vil sulte/tørste i hjel, foreligger det klart en beitekrise. Det må likevel foretas en konkret vurdering basert på den helhetlige situasjonen i hvert enkelt tilfelle som oppstår.

Det er kriseberedskapsutvalget som skal fastslå om det foreligger en beitekrise, se punkt 2.1.

2. Til § 2-2 – Generelle vilkår

2.1 Første ledd

Bestemmelsen begrenser typer tilfeller der kriseberedskapsfondet kan anvendes. Vilkåret innebærer at når kriseberedskapsutvalget har fastslått at det er en beitekrise, kan midler fra kriseberedskapsfondet benyttes.

Videre er det kun kostnader i forbindelse med beitekrisen som kan dekkes av kriseberedskapsfondet. I dette ligger at det må være en nær og naturlig tilknytning mellom kostnadene og beitekrisen, jf. ordlyden «*i forbindelse med*». Kostnaden må dermed være nødvendig for å unngå krisen. Hvilke kostnader som er aktuelle fremgår av § 2-3, se punkt 3.1.

Kriseberedskapsutvalg skal etableres i hvert reinbeiteområde og være sammensatt av representanter fra fylkesmannen, Mattilsynet og NRL. Fylkesmannens representant skal lede utvalget. Utvalget skal ha løpende oversikt over tilstanden til slakteflokker og skal kunne gjennomføre befaringer, jf. rapport 30/2017 pkt. 7.2.

2.2 Andre ledd

Dette vilkåret innebærer at distriktet/tamreinlaget ikke kan ta ut penger fra fondskontoen eller betale fakturaer derfra før beitekrisen er meldt til fylkesmannen.

Melding til fylkesmannen kan gjøres muntlig per telefon eller fremmøte, eller skriftlig ved e-post eller brev. Normalt vil det haste med å sette i gang tiltak, så muntlig dialog er nok det mest relevante. Fylkesmannen skal loggføre muntlige meldinger for eventuell senere dokumentasjon.

2.3 Tredje ledd

Bestemmelsen sikrer en tett dialog med fylkesmannen og kan også bidra til å unngå uenigheter innad i distriktet/tamreinlag om hvilke tiltak som er mest hensiktsmessig.

Arbeidsgruppen har foreslått at fylkesmannen innhenter råd fra kriseberedskapsutvalget i tilfeller hvor det vurderes iverksettelse av ulike tiltak når en beitekrise har oppstått. Dette gjelder særlig dispensasjoner fra gjeldende beitetider og innflytting til områder hvor det i utgangspunktet ikke er åpnet for beite, men hvor det er inngått avtaler mellom reindriften og grunneierne om bruk ved særlige tilfeller.

Tilsvarende vil det være hensiktsmessig at Landbruksdirektoratet innhenter råd fra beredskapsutvalgene når det vurderes å gjøre et tidsavgrenset unntak fra gitte fredningsbestemmelser. Det vises i den anledning til rapport 30/2017 punkt 7.2.

3. Til § 2-3 – Kostnader og satser

3.1 Første ledd

Bestemmelsen er ikke uttømmende, jf. ordlyden «*blant annet*». Det betyr at også andre kostnader enn de som er positivt angitt i bestemmelsen kan tenkes. Det avgjørende er om kostnaden har tilknytning til beitekrisen, se punkt 2.1.

Ved flytting av rein i forbindelse med en beitekrise kan kostnader til leie av transport av dyrene dekkes fra kriseberedskapsfondet.

3.2 Andre og tredje ledd

I andre og tredje ledd er det fastsatt timepris for enkeltpersoners arbeidsinnsats og angitt at statens satser skal anvendes ved bruk av enkeltpersoners transportmidler og annet utstyr.

En slik fastsettelse er gjort for å unngå at de ulike reinbeitedistrikter og tamreinlag krever forskjellige timesatser for dekning ved bruk av egne transportmidler og annet utstyr, se punkt 2.1 i Landbruks- og matdepartementets «*Merknadsbrev til avtaleforskriftene – Reindriftsavtalen 2018/2019*» av 2. juli 2018.

4. Til § 2-4 – Opplysningsplikt og kontroll

4.1 Første ledd

Bestemmelsen inneholder et krav om rapportering av bruk av midler innen en gitt frist.

Rapporten skal minimum inneholde en angivelse av bakgrunnen for beitekrisen, kriseberedskapsutvalgets bekreftelse av at det forelå en beitekrise, at vilkårene for å bruke fondet var oppfylt, hvilke tiltak som ble gjennomført og hvilken kontakt det har vært med fylkesmannen og eventuelt kriseberedskapsutvalget underveis i prosessen og for tiltakene som ble gjennomført. Videre skal rapporten inneholde et spesifisert regnskap over de ulike kostnadene og bilag som dokumenterer kostnadene.

Dersom ikke rapportering foreligger innen to måneder etter at beitekrisen opphørte, må fylkesmannen purre på reinbeitedistriktet/tamreinlaget.

Rapporteringen er viktig for å ha kontroll med at kriseberedskapsfondet ikke brukes utover det som er formålet med avsetningen og tilskudd til kriseberedskap, jf. § 1-1 andre ledd.

4.2 Andre ledd

Denne bestemmelsen gir fylkesmannen anledning til å kreve opplysninger både i forkant av bruk fra fondet, underveis i prosessen og etter anvendelse av midlene. Blant annet kan Fylkesmannen når reinbeitedistriktet/tamreinlaget melder beitekrisen etter § 2-2 andre ledd, det vil si før bruk av kriseberedskapsfondet, kreve at det fremlegges dokumentasjon på kriseberedskapsutvalgets bekreftelse på beitekrisens eksistens. Også i forbindelse med rapportering kan det være opplysninger som mangler og som er viktig for fylkesmannen å få belyst.

At opplysningene skal være nødvendige innebærer at det skal være en nær og naturlig sammenheng mellom opplysningene og beitekrisen.

4.3 Tredje ledd

4.3.1 Kontrolladgang

Bestemmelsen gir fylkesmannen adgang til å føre kontroll med at fondet anvendes i overensstemmelse med vilkårene i § 2-2.

«All bokføring» inkluderer alle bilag som bokføringen er basert på.

Korrespondanse omfatter brev og e-post, og opptegnelser er notater o.l. som er gjort av distriktet/tamreinlaget eller andre involverte, f.eks. kriseberedskapsutvalget.

Etter ordlyden er det ved «*bruken*» fra fondet at kontrolladgangen foreligger, men bestemmelsen kan likevel ikke tolkes så snevert at den ikke gir fylkesmannen anledning til å føre tilsyn med de distrikter/tamreinlag som ikke har meldt om bruk av fondet. Fylkesmannen må kunne ta stikkprøvekontroller hos alle som har avsatt og fått tilskudd til kriseberedskap, selv om distriktet eller tamreinlaget ikke

har meldt om bruk av midlene. Dette er nødvendig for å kontrollere at midlene ikke anvendes til annet formål enn de er tenkt til.

Selv om det foreligger en vid kontrolladgang, kan likevel ikke fylkesmannen kreve å få adgang til bokføring, korrespondanse og oppteignelser som ikke har noe med kriseberedskapsfondet å gjøre.

Kontrolladgangen tilkommer også Landbruksdirektoratet som klageorgan.

4.3.2 Bekreftelse fra revisor

Det er i fotnotene henvist både til reinv. § 50, jf. § 48 og lov om revisjon og revisorer (revisorloven) § 2-1.

Etter revisorloven § 2-1 skal regnskapspliktige etter regnskapsloven § 1-2 første ledd påse at regnskapet revideres av registrert revisor eller statsautorisert revisor i samsvar med § 2-2 (revisjonsplikt) når ikke annet er bestemt i eller i medhold av lov.

4.3.3 Reinbeitedistrikter

For reinbeitedistrikter er det tvilsomt at det vil oppstå revisjonspliktig til å få revidert regnskapet etter revisorloven. Det er usikkert hvilken selskapsform de kan anses å ha da de er registrert som «*annen juridisk person*» i Brønnøysundregisteret. De vil derfor neppe bli regnskapspliktige etter regnskapsloven.

Etter reinv. § 48 skal likevel årsmøtet velge revisor som skal være registrert eller statsautorisert i henhold til revisorloven. Fylkesmannen kan godkjenne at det i stedet for ekstern revisor velges et revisjonsutvalg på to, eventuelt tre medlemmer blant de stemmeberettigede i distriktet. Det betyr at reinbeitedistriktets regnskap alltid skal revideres, og det kan derfor kreves at opplysningene bekreftes av revisor etter forskrift om tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag § 2-4 tredje ledd, eller av de valgte stemmeberettigede medlemmene.

4.3.4 Tamreinlag

Tamreinlagene er registrert som aksjeselskap (AS), ansvarlig selskap (ANS) eller ansvarlig selskap med delt ansvar (DA). Disse selskapsformene er i utgangspunktet alltid revisjonspliktig, men med noen unntak. Det må vurderes konkret i hvert tilfelle om tamreinlaget er revisjonspliktig. Dersom de ikke er det, kan reindriftnmyndighetene ikke pålegge dem at opplysningene etter § 2-4 tredje ledd bekreftes av revisor.

Det vises til at tamreinlagene ikke kan ilegges større byrde etter en forskrift enn det som følger av revisorloven, da loven har høyere trinnhøyde enn forskrift om tilskudd, jf. Lex-superiorprinsippet.

5. Til § 2-5 – Krav om tilbakeføring ved uberettiget bruk

Bestemmelsen lister opp to tilfeller når fylkesmannen kan kreve de brukte midlene tilbakeført til kriseberedskapsfondet, helt eller delvis. Opplistingen er uttømmende, slik at midlene ikke kan kreves tilbakeført i andre tilfeller.

5.1 Bruk i strid med § 2-2

Dette er aktuelt når:

- reinbeitedistriktet/tamreinlaget har brukt fondets midler til kostnader som ikke har en nær og naturlig tilknytning til beitekrisen, se punkt 2.1, eller
- midlene er brukt uten at det foreligger en beitekrise, eventuelt at distriktet mener det er en beitekrise, uten at kriseberedskapsutvalget er enig i det.

5.2 Fylkesmannen godkjenner ikke rapporteringen etter § 2-4

Manglende godkjenning vil være aktuelt når det foreligger mangler ved rapporteringen. For eksempel når kostnadsbruken som er beskrevet i rapporten ikke er dokumentert ved bilag.

Søker må få en mulighet til å ferdigstille rapporteringen før midlene kreves tilbake. Det kan være at dokumentasjon er kommet bort i posten eller sendt til feil e-postadresse, eller manglet da fristen for å sende inn rapporten utløp.

Fylkesmannen må derfor gi søker en frist for å ferdigstille rapporteringen. Dersom frist for å ettersende dokumentasjon eller rette opp mangler ved rapporteringen ikke overholdes, skal fylkesmannen sende forhåndsvarsel etter fvl. § 16 om at det vil bli fattet vedtak om tilbakeføring av de brukte midlene til fondet. Søker må få en rimelig frist for uttalelse til varselet.

Etter fristen for uttalelse er gått ut, og eventuelt svar fra søker ikke er tilstrekkelig til å unnlate tilbakeføring, må fylkesmannen fatte vedtak om tilbakeføring til fondet. Kopi av vedtaket sendes til Landbruksdirektoratet for innkreving i samsvar med gjeldende rutiner for dette.

5.3 Hvilke midler kan kreves tilbakeført?

Både det tilskuddet som reinbeitedistriktet/tamreinlaget innvilges etter § 1-5 andre ledd og distriktets/tamreinlagets egen avsetning etter § 1-5 første ledd kan kreves tilbakeført til kriseberedskapsfondet etter § 2-5. Bestemmelsen blir tolket slik da kapittel 2 om bruk av kriseberedskapsmidlene gjelder begge de ovennevnte typer midler.

Kapittel 3 – Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. juli 2018. Samtidig oppheves forskrift 14. juni 2010 nr. 888 om tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag.